

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Cap. V. Tentationem gravißimam Deiparæ ope superat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

rant, ejus exemplo incitati exardescerent. Fuit, cum visentem se quendam è sociis, ut matutinum tempus erat, rectà ad templum duxerit, atque ad sacram Synaxim unà securo obeundam invitârît: tum, religiosâ re peractâ, comiter appellans, *Demiceps*, inquit, *pransum abeamus dum lubebit: epule istæ antecedere debuerant, quippe infinitè potiores.* Et inter eundem, in eo totus fuit ut persuaderet, nihil à nobis fieri posse ad Dei venerationem, amorem, obsequium eidem summo Domino acceptius, nihil ad nostras ipsorum rationes utilius, quàm si frequenter ad sacram mensam adierimus: quas utilitates sic exposuit, ut diceret, Dei quidem *delicias esse versari cum filiis hominum*, (a) verùm aptè, quoad fert humana imbecillitas, antè comparatis: proinde nihil non à nobis & fieri, & tentari debere, ut non indignè ad eam tantam Majestatem accedamus, fide vivâ ac spiranti, spe firmâ, amore sincero, atque impermixto. Ita, unumquemque ad Sacramenta frequenter usurpanda adhortabatur, tum sui ipsius exemplo, tum oratione, consentaneè præclaro incitamento S. Augustini, *Securus accede: panis est, non venenum.* (b)

(a) *Prov. 8.* (b) *Tract. 26. in Ioan.*

C A P U T V.

Tentationem gravissimam. Deipara ope superat.

Accedenti ad servitutem Dei, preparandus animus ad tentationem. (a) Hostis bonorum omnium capitalissimus cum tales tantosque in virtute progressus beato Adolescenti invideret, qui de sua ne-

(a) *Ecclesiastic. 2.*

quitia

quitia fraudulentisque artibus tam illustres repor-
 taret triumphos; constituit nullam non machinam
 adhibere ad cursum illius inhibendum. Ergo fa-
 cultati efformatrici imaginum illudens, vehemen-
 ter persuadere Francisco nititur, ipsum in numero
 damnatorum fore: quâ ex cogitatione tanta con-
 secuta in juvenis mente perturbatio, formidôque,
 & tenebricosa consternatio, ut vix quidquam in eo
 genere fingi possit miserabilius. Nam quis tandem
 gravior cruciatus vexare animum Dei amantissi-
 mum queat, quâm infesta illa penè persuasio, fore
 ut nunquam eum videas, nunquam summo illo
 bono fruire? Planè ad tristem illam animi caligi-
 nem ponendam aptè ob oculos, opus sit parte a-
 moris illius aliquâ, quâ pium pectus vel in tam for-
 midoloso certamine æstuabat. Ut Seraphini in
 cælo, sic in terra ardet Franciscus; nec quidquam
 tamen in se illius aut ardoris aut luminis persenti-
 fcit: purissimi amoris flammæ pectus illud succen-
 dunt; nec seciùs intentatis Avernaliû flamma-
 rum minis terretur, eò usque, ut terrores ii somnum
 ademerint, cibique & potionis appetitionem pe-
 pulerint. Hinc consecuta toto corpore aurigo,
 macièsque vultum ita deformans, ut propè terre-
 ret intuentes. Quid faceret ejus Moderator, ta-
 bem ipse spectans, miserantique, cujus causam
 ignoraret penitus? aut quò se verteret ille ipse, qui
 tam deplorato statu erat? In extremo illo angore
 animi, ad Augustissimæ Deiparæ opem confugit,
 asylum utique sîdissimum calamitosi omnibus:
 ad Ædem sacram adit S. Stephani Græcorum:
 prostratusque coram Augustissimæ Reginæ effi-
 gie,

gie, in illa propè desperatione, ad quam tunc horribilem quendam in modum adigebatur, *Quandoquidem*, inquit, *è infelicitatis deveni, ut in vita altera Domino Deo sim cariturus, summè amabili; saltèm, quamdiu versabor in terris, eni ar pro viribus, ut eum diligam ex toto corde meo, & ex intimis præcordiorum affectibus.* Atque hîc pronunciavit formulam illam præcandi, *pei familiarem piis, Memorare, ô piissima Virgo MARIA, &c.* simul voto concepto spondet, se quotidie Rosarium recitaturum ad sanctæ Liberatoricis decus. Nec diutiùs angor stetit; Matris misericordiæ beneficio discussa momento caligo est, quæ puram mentem tam formidolosè obduzerat; & infestus ille mentis cruciatus omni alio supplicii genere gravior, prorsùs abcessit, teterri- mo dæmone non ferente tantam divini amoris vim in Francisco, oblito penitùs rerum suarum, & Deum Dei unius causâ diligente. Ergo redire prima virtutum firmitas, gratus. ut priùs, color in vultu enitere, mens pristinâ tranquillitate frui: & cui paulò antè interdictum propè erat usu facultatum omnium animi, statim uniuscujusque actione uti expeditiùs, quàm unquam antea.

Porro, de infestissimo illo mentis habitu cum amicissimis quibusdam ipse deinde colloquens, quibus planè confidebat; asseveravit, quo primùm momento importunissima illa exagitatione sævi hostis liberatus est, visas sibi fuisse excidere toto corpore tanquam crustas squamasve lepræ cujusdam. An non autem verum est, Domine Deus cui humani pectoris & imbecillitas & firmitudo æquè perspecta est, placuisse summæ tuæ Ma-
jectæ

jestati illam Francisci tam exaggeratam constan-
 tiam; fructum utique tui ergà illum, illius ergà te
 amoris? Quidam te rebus secundis diligunt, ex
 effato S. Gregorii, qui sub persecutionum ponde-
 re amoris tui penè obliviscuntur; & verò dici ju-
 re queat periculum esse, nè is qui te tunc tantùm
 diligit, cùm ejus mens oppletur suavitate interio-
 ri, eâ abscedente aut diligere te desinat, aut aliud
 diligit; illius autem amorem, qui te unius merce-
 dis intuitu deamet, amorem esse mercenarium:
 qui verò profiteatur se totâ vitâ in id velle incum-
 bere, ut te quàm fidelissimè diligit, etiam dum si-
 bi persuadet, nihil sibi à te reservari, nisi severita-
 tem, sempiternòsque cruciatus; eum omnino pos-
 se dicere, te à se diligi eo modo quo promereris, si
 tamen ab ulla mente creatâ diligi potes, Creator,
 quantum promereris, qui sis infinitè amabilis. A-
 jebat quidem S. Cyprianus, sicut fieri nequeat, ut
 oculorum altero cælum, altero terra uno eodém-
 que momento spectetur: sic fieri nequire, ut in
 uno eodémque pectore simul amor Dei mundi-
 que consistat: & Franciscus tamen noster in da-
 mnatorum se licèt numero reputans, Deum, vel in
 Tartari penetralibus, diligit, Dei severitatem æquè
 ac blandientem suavitatem amat; Deum sibi vi-
 dere videtur, dextrâ armatâ fulmine, effosso bara-
 thro extremum exitium intentantem: nec seciùs
 illum veneratur, quàm si beatæ æternitatis coro-
 nam ostentaret: illum spectat tanquam ad Orcum
 deportantem se se, & tamen diligit, tanquam in
 cælo optimum & beneficentissimum, ut re verâ
 est. Amoris vim planè singularem, planèque suspi-
 cien-

26 VITÆ B. FRANCISCI SALESI
ciendam! de qua, perinde atquè de ardentissima
illa Sponsæ dilectione dici queat: *Aqua multa non
potuerunt extinguere caritatem.* (b) Et de æternis illis
incendiis quæ tristissimæ tentationis tempore men-
te & cogitatione Salesius revolvebat, prædicari
idem possit, quod de flammis quæ S. Laurentii
corpus depastæ sunt, SS. Patrum aliquis (c) usurpa-
vit, ipsum, dum Christi arderet desiderio, perse-
cutoris pœnam non sensisse.

Certè morte fortior, & æternâ quidem, Fran-
cisçi dilectio fuit, duriôrque, hoc est, firmior atque
constantior, sancta æmulatio venerantis Deum,
totâ suppliciorum æternitate: atque adeò amor
ille præstantior in victoria censerî quodammodo
possit, quàm Martyrum, Angelorûmque dilectio.
Nam Seraphini quidem illi, quorum ardor è pu-
rissimis quibusque flammis ætheris exardescit, ha-
bent id in diligendo Deo sanè magnum, quòd in-
timè cum illa tanta, tamque amabili bonitate con-
glutinati, summum illud bonum beatâ necessitate
diligunt: noster autem fortissimus athleta Deum
vehementer diligit, etiam tum, cum se ab eo de-
vulsus in perpetuum putat. Martyres Deum di-
ligunt, ad illiûsque gloriam dura & acerba tolerant
eâ spe, fore ut sui cruciatus aliquando in felicita-
tem nullâ unquam sæculorum diuturnitate finien-
dam mutantur: Franciscus autem in amando Deo
perstat, etiam eo tempore, quo ab ejus justitia vin-
dice non beatum præmium, sed castigationem
crudellem expectat. Quare, si ex S. Augustino
Martyrium non in cruciatûs magnitudine, sed in
causæ bonitate positum est; non verear dicere

(b) *Cant.* 8. (c) *Aug. serm.* 30 *de Sanctis.*

Fran

Franciscum nostrum majus aliquid promeruisse quam Martyres: quandoquidem non modò nullâ spe præmiî, sed etiam æternâ suppliciorum diritate menti propositâ, atque objectâ, in sancto tamen amore perstare constituit.

Ceterùm, postquam annos sex Lutetiæ exegerat, Philosophicum cursum felicissimo eventu e-
mensus, Sabaudiam reperit, egregiè memor ac-
cepti recens beneficii; unde jucundissimos illos
Psalmographi sensus assiduè pio, & religioso pe-
ctore iterabat: *Benedic, anima mea, Domino, & omnia
quæ intrâ me sunt, Nomini sancto ejus!* (d)

(d) Psalm. 102.

CAPUT VI.

*Patavium migrat: eo loco ut se gesserit ab
anno ætatis decimo octavo ad quar-
tum usque & vice simum.*

Cùm inde usque ab æternitate constitutum ef-
set adorandæ Dei providentiæ, quæ tantâ
curâ in Electorum suorum res invigilat, Franci-
scum nostrum, perinde atquè olim Jeremiam, (a)
constituere, verbis suis ejus in ore datis, *super gentes &
regna, ut evelleret, & destrueret, & disperderet, & dissipa-
ret, & edificaret, & plantaret*; eam mentem ipsius
parentibus injecit, ut tamen intimè illius consue-
tudine convictûque suavissimo delectabantur,
præcipuè ex quo Lutetiâ redierat, illam tamen ob-
lectationem abdicarent, filio rursus ad tempus
ablegato. Itaque Patavium illum misère, Juri Ci-
vili operam daturum: quâ in facultate eum miros
(a) Jerem. I. face-